

Ierodiacon Iustinian Stoica

de la Muntele Athos

**Părintele
Arsenie Papacioc**

**Părintele
Petroniu Tănase**

PĂRINȚII MEI DUHOVNICEȘTI
– mărturii și trăiri –

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Spre aducere-aminte
de părinții duhovnicești care m-au crescut
și de vremurile în care au trăit...

Teodoraon Justinian Stoica

CUPRINS

Doi părinți de pe Taborul monahismului românesc	I
Însemnare	13

PARTEA I: PĂRINTELE ARSENIE PAPACIOC – omul Luminii

DATE BIOGRAFICE	19
-----------------------	----

PĂRINTELE ARSENIE PAPACIOC

LA MĂNĂSTIREA SLATINA	23
Când și cum l-am cunoscut pe Părintele Arsenie	23
Noviciat mănăstiresc	25
Egumen, duhovnic și profesor la Mănăstirea Slatina	33
Fotografii: Începuturi... ;	
La Mănăstirea Slatina	39

ÎNCEPUTUL CALVARULUI

ȘI URCUȘUL SPRE VEȘNICIA CEA FERICITĂ	51
Arestarea Părintelui Arsenie	
și a fratelui Constantin Dumitrescu	51
Ancheta și condamnarea	56
<i>Regimul de moarte</i> de la Aiud	58

DOISPREZECE ANI DE PRIBEGIE	66
-----------------------------------	----

Preot paroh la Filea de Jos și de Sus	66
Stareț și administrator la Mănăstirea Cheia	70
Econom și casier la Mănăstirea Căldărușani	75

Duhovnic și slujitor la Mănăstirea Dintr-un lemn	77
Cu domiciliu provizoriu la Mănăstirea Cernica	79
„FARUL LUI HRISTOS” DIN DOBROGEA	84
Economia lui Dumnezeu în viața Părintelui Arsenie	84
Apostol pe meleaguri dobrogene	86
Legături sufletești durabile în veșnicie	91
Câțiva fii duhovnicești născuți și crescuți la Techirghiol	92
Părintele alături de fiu, ajutându-l să-și ducă crucea	96
Despărțirea vremelnică de fiii săi duhovnicești	103
Cugetări și învățături duhovnicești ale Părintelui Arsenie	105
Fotografii: Ipostaze din viața Părintelui Arsenie	111
 PĂRINTELE ARSENIE - „O LUMINĂ PESTE TIMP” (cuvinte comemorative)	 133
Mărturii ale celor care l-au cunoscut	133
Cuvântul Preafericitului Patriarh Daniel la parastasul de 40 de zile	137
Fotografii: Înmormântarea și parastasul Pr. Arsenie	143

PARTEA A II-A: PĂRINTELE PETRONIU TĂNASE – călugărul desăvârșit

DATE BIOGRAFICE	157
 FIRUL PROVIDENȚIAL DIN VIAȚA PĂRINTELUI PETRONIU	 160
Formarea duhovnicească și intelectuală	160
O nouă viețuire monahală la Mănăstirea Slatina	164
Definirea personalității Părintelui Petroniu	165
Cum a fost ales stareț Părintele Petroniu	167
O stăreție începută și sfârșită cu lacrimi	169

Alungați de la casa lui Dumnezeu	175
Fotografii: La Mănăstirile Neamț și Cernica;	
La Mănăstirea Slatina	177
Vizita Arhiereului Pavel Șerpe	187
<i>Munca, cinstea și corectitudinea</i> își spun cuvântul	188
Întâlnirile de la Mănăstirea Curtea de Argeș	191
Timorați de Securitate și de împuterniciții Cultelor	192
Nu aduce anul ce aduce ceasul	198
Arhimandritul Grigore de la Schitul Trivale	200
Îmbolnăvirea Părintelui Petroniu	202
Cerul vede și aude și Dumnezeu nu doarme	203
Adormirea Arhiereului Pavel Șerpe	204
Doisprezece ani de viețuire la Mănăstirea Sihăstria	205
Închinător la locurile sfinte – impresii și trăiri duhovnicești	208
Câteva considerații despre Sfântul Munte și zelotiști	212
Cum se sfârșesc din viață cei care atacă Biserica	216
Plecarea Părintelui Petroniu la Sfântul Munte pentru totdeauna	218
ÎMPLINIREA ICONOMIEI LUI DUMNEZEU	
ÎN VIAȚA PĂRINTELUI PETRONIU	221
Necesități urgente pentru o viețuire modestă	221
Punerea în rânduială a programului liturgic și înmulțirea obștii schitului	222
Primirea stăreției de către Părintele Petroniu	223
Un stareț iubitor de rânduială și de sfintele slujbe	224
Râvna sfântă pentru formarea unei obștii duhovnicești la Prodromu	226
Chip duhovnicesc și model vrednic de urmat	227
Jertfa părinților prodromiți din vechime	230
Vrednicia starețului Damian	232
Fotografii: Schitul Prodromu – Începuturi	235
RESTAURAREA SCHITULUI PRODROMU	241
Dorința de restaurare a Schitului Prodromu	241
Cum a început restaurarea schitului	242

Restaurarea bisericii centrale	244
Prietenul bun, la nevoie se cunoaște	247
Greutăți cu transportul materialelor la schit	248
Restaurarea picturii - propuneri și contraziceri	250
Piedicile nu s-au terminat aici	252
Restaurarea bisericii centrale în interior	252
Efectuarea injectărilor și consolidarea cupolei centrale	253
Finisarea bisericii în interior	254
Refacerea închiderii pridvorului de la biserică	255
Greutăți întâmpinate la restaurarea schitului	257
La Prodromu s-au săvârșit adevărate minuni: multe și însemnate lucrări de restaurare	260
Nu trebuie să afișăm și să trâmbițăm faptele noastre	264
Aprecieri, împliniri și mulțumiri sufletești	274
Fotografii: Mărturii ale minunilor de la Prodromu	279

IDEALUL DUHOVNICESC AL PĂRINTELUI PETRONIU:

SFINȚIREA VIEȚII	307
Pedagogia duhovnicească a Părintelui Petroniu	307
Smerenia Părintelui Petroniu, cine o poate egala?!... ..	309
Ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul	314
Dai voință, iei putere!	316
<i>Să stăm bine, să stăm cu frică</i> la Sfânta Liturghie	318
Dragostea pentru frumusețea și dulceața slujbelor	321
Cum slujea Părintele Petroniu Sfânta Liturghie	324
Sfaturi duhovnicești de la Părintele Petroniu.....	326
Fotografii: Ipostaze din viața Părintelui Petroniu	331

ÎNCERCĂRI, GRIJI, DORINȚE

ȘI NĂDĂJDUIRI LUMINOASE	349
Îmbolnăvirea Părintelui Stareț Petroniu și internarea sa la spital	349
Fotografii: Suferința Părintelui Petroniu	353
Nedumeriri, întrebări și răspunsuri	361
Dorința testamentară, mărturisită înainte de obștescul sfârșit	369
Darul duhovnicesc primit de la Părintele Petroniu	376

Adormirea unui om binecuvântat	378
Înmormântarea unui mare cuvios părinte	382
Fotografii: Adormirea Părintelui Petroniu	387
CONCLUZII DUHOVNICEȘTI	397
Descoperirile Monahului Modest	397
Vlăstar sfânt din tulpină sfântă	405
Epilog – <i>Al Tău sunt eu, mântuiește-mă!</i>	408
OBȘTEA JERTFITOARE	
DE LA SCHITUL PRODROMU 1981 - 2013	411
Părinți ieromonahi	411
Părinți ierodiaconi	420
Schimonahi, monahi și frați	424
EVENIMENTE DEOSEBITE	
ÎN VIAȚA SCHITULUI PRODROMU	443
Vizita celor doi Președinți ai României	443
Reactivarea subvenției de la Stat pentru schit	444
Clerici și mireni închinători la Schitul Prodromu	446
Fotografii: Președinți în vizită la Schitul Prodromu	451
Clerici și mireni în vizită la Schitul Prodromu	459
DARURI FELURITE, DAR ACELAȘI DUH... –	
asemănări și deosebiri între părinții mei duhovnicești	473
Mulțumire	482

DOI PĂRINȚI DE PE TABORUL MONAHISMULUI ROMÂNESC

E nevoie neconținută de modele de viață creștină autentică, de modele vii, în care să putem vedea întrupat cuvântul Evangheliei. Luând aminte la viața celor ce se învrednicesc de numele de ucenic al Domnului, ne hrănim ființa noastră și căpătăm parcă mai mult curaj de a urca și pe Tabor, și pe Golgota. Volumul de față exact această nevoie fundamentală o împlinește. Părintele Ierodiacon Iustinian Stoica ne prezintă viața și o sinteză a învățăturii a doi dintre cei mai cunoscuți și iubiți părinți contemporani: Părintele Arsenie Papacioc și Părintele Petroniu Tănase. Despre aceste personalități binecunoscute și mult căutate, deopotrivă de clerici și de mireni, s-a scris și vorbit mult după 1990. Cei care cred că nu mai e nimic de adăugat vor fi plăcut surprinși să descopere aspecte inedite din viața celor doi venerabili părinți, împărtășite nouă de cel care le-a fost ucenic apropiat.

Părintelui Arsenie Papacioc îi este conturat și mai mult, prin volumul de față, portretul de om al rugăciunii și al jertfei, al preotului cu multă dragoste față de lucrarea duhovnicească din scaunul de spovedanie. Ierarhi, clerici, credincioși de diferite condiții și capacități intelectuale – toți au găsit la Părintele Arsenie un răspuns înțelept și o îndrumare ziditoare. Cultiva mereu o stare de prezență și punea accent pe disponibilitatea omului de a se deschide lăuntric către Dumnezeu. Pătimirile lui din închisoare, supravegherea și hărțuirea permanentă din partea regimului comunist, faptul că i-a fost schimbat locul slujirii în mai multe rânduri până să ajungă la mănăstirea de la Techirghiol au făcut din Părintele Arsenie un om liber, care nu se mai înfricoșa de nimic. S-a văzut pe sine ca unul care nu mai are viață proprie și a căutat mereu să săvârșească lucrul Domnului. Cel mai bine este caracterizat de propriile sale cuvinte: „Nu doresc altceva decât să mă desființez pe mine pentru ajutorarea și mântuirea celor ce mă caută”.

Părintele Petroniu Tănase era un alt tip de personalitate duhovnicească, fiind omul acriviei și al desăvârșitei rânduiei, al ascezei maximale. Profunzimea teologică, experiența practică și marea sa smerenie l-au adus în postura de stareț al schitului românesc de la Muntele Athos, Prodromu. Se regăsesc, în aceste pagini de mărturisiri personale, numeroase detalii despre cum s-a revigorat viața duhovnicească a acestui schit, dar și despre greutățile de ordin material întâmpinate atunci când au început necesare lucrări de restaurare și reparație. Părintele Iustinian Stoica vine cu multe aspecte concrete și pline de semnificații, ca unul care a slujit ca econom și a fost alături de Părintele Petroniu timp de 30 de ani. În pofida multor greutăți și ispite, eruditul Părinte Petroniu a știut să fie și un model de viețuire călugărească, dar și un suflet cald și primitor pentru fiecare pelerin în parte. Întreaga sa lucrare ar putea fi concentrată în acest crez al său: „Călugărul care s-a retras din lume nu trebuie să aibă o viețuire egoistă, îngrijindu-se numai de mântuirea sa, ci trebuie să se roage pentru toată lumea; are nevoie, săraca lume, de rugăciunile noastre”.

Deși firi diferite, Părintele Arsenie și Părintele Petroniu aveau abordări complementare. Amândoi au iubit Biserica și Neamul, au cultivat unitatea de credință și duhul de comuniune. Încât în cei doi regăsim o desăvârșită ilustrare a cuvântului Sfântului Apostol Pavel: „Darurile sunt felurite, dar același Duh. Și felurite slujiri sunt, dar același Domn. Și lucrările sunt felurite, dar este Același Dumnezeu, Care lucrează toate în toți” (I Corinteni 12, 4-6). Punctul de pornire al prieteniei duhovnicești dintre cei doi, la care se adaugă cel de-al treilea, însuși autorul cărții, îl reprezintă Mănăstirea Slatina, o adevărată „Academie monahală” a acelor timpuri încercate.

Cu toate că nu este unul dintre cele două personaje principale ale acestei cărți, printre rânduri adesea ni se conturează și chipul autorului, Părintele Iustinian Stoica. Așa cum a fost întreaga sa viață, dânsul se plasează în umbra celor doi părinți ai săi duhovnicești pe care-i evocă. Înțelegem și de aici că, în Biserică, orice lucrare mai cunoscută se bazează, la rândul ei, pe neștiute osteneți și smerite slujiri. Părintele Iustinian Stoica este fratele mai cunoscutului Părinte Gavriil Stoica, care-și doarme somnul de veci în incinta Mănăstirii Zamfira din Prahova. „Fire mai iute și receptivă”, cum se autocaracterizează, sfinția sa a resimțit ca pe o datorie a vorbi, din perspectiva ucenicului, despre Părinții Arsenie și Petroniu, cei care au urcat, prin lucrare dumnezeiască, până la înălțimi taborice. În preajma lor viețuind cea mai mare parte a vieții sale, și Părintele Iustinian se bucură, avem convingerea,

de mult har. Cuvintele sale curg, pe pagini întregi, călăuzite de o mare încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Scrie sobru, adesea descriind aspecte dramatice din biografiile prezentate. Până și anumite fraze pline de umor sau autoironie au o consistentă încărcătură duhovnicească și redau învățături de căpătâi. Seriozitatea și o implicare totală o putem sesiza în fiecare pasaj de mărturisiri.

Volumul are și meritul de a completa istoria recentă a Bisericii, marcată și de răstigniri, dar și de biruințe. Pentru cititori, mai ales pentru cei tineri, poate fi și un imbold pentru a tinde mereu spre o viață cât mai deplin trăită după voia lui Dumnezeu. Parcurgând-o, inima este atinsă de cuvântul sincer, direct și plin de învățatură. Nădăduim ca toți să resimtă, după lectura ei, o revigorare a duhului și chemarea spre o împreună lucrare și mai intensă cu harul Domnului.

† Teofan

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

ÎNSEMNARE

Mulțumesc Bunului Dumnezeu, Care mi-a luminat mintea și m-a învrednicit să pot aduna în această carte mărturii, amintiri și trăiri ce mă leagă pentru veșnicie de părinții mei duhovnicești, Arsenie Papacioc și Petroniu Tănase, care m-au crescut și m-au format.

Am lucrat la această carte mai bine de doi ani, cercetând, adunând și organizând materialul, pentru că am gândit și am dorit dintru început ca ea să cuprindă realitățile și adevărul lucrurilor din vremea celor doi părinți, încât să rămână ca un document pentru viitor. Dacă am izbutit ceva, asta i se datorează întru totul Părintelui Stareț Petroniu, care m-a învățat cum să fac un lucru ordonat și temeinic până la sfârșit.

Învrednicindu-mă, prin rânduiala lui Dumnezeu, să îi cunosc îndeaproape pe acești doi mari trăitori ai Ortodoxiei românești contemporane, am socotit că nu se cuvine să ascund lumina lor sub obroc.

Despre Părintele Arsenie s-a scris și s-a vorbit mult, încât cu greu se mai poate adăuga ceva nou. Avându-l însă părinte duhovnicesc și profesor din 1956, când am intrat ca frate în Mănăstirea Slatina, am fost martor la momente mai puțin cunoscute din viața sa, cum ar fi arestarea din 1958; de asemenea, la Mănăstirea Cheia, unde am viețuit o vreme împreună, ne-a povestit multe dintre pătimirile sale din închisorile comuniste; și nu în ultimul rând, în cei 55 de ani cât i-am fost fiu duhovnicesc am primit de la dânsul multe sfaturi și învățături de folos. Tot ce am trăit nemijlocit lângă părintele și tot ce am învățat și am cunoscut personal din viața lui și am considerat inedit, am așternut în scris în această carte.

Despre Părintele Petroniu, dimpotrivă, se știe foarte puțin, pentru că puțini au fost aceia care l-au cunoscut cu adevărat. Am viețuit lângă dânsul, zi de zi, vreme de 38 de ani și 9 luni, dintre care aproape 30 de ani la Schitul

Românesc Prodomu din Muntele Athos, unde, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne-am ostenit, în condițiile grele de atunci, la restaurarea schitului.

Într-o scrisoare trimisă Părintelui Stareț Petroniu în 14 septembrie 2002, Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist îi spunea, pe deplin îndreptățit, cu multă bucurie și mulțumire: *Sfinția ta ai realizat o mare operă de păstrare, consolidare și înfrumusețare a ctitoriei românești prodromite. Sfântul Prooroc și Înaintemergător Ioan Botezătorul a ajutat să dați strălucire sfântului locaș, radiind, parcă, după părăirea multora, strălucirea Ortodoxiei noastre românești.*

Părintele Petroniu a plecat la cele veșnice împăcat sufletește că a putut face ceva pentru schitul românesc de la Athos și cu nădejdea – pe care m-a rugat să i-o transmit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel ca pe o dorință testamentară – că românii vor avea și ei într-o zi, în Sfântul Munte, mănăstirea lor.

Cunoscând cât suflet a pus Părintele Petroniu pentru restaurarea în întregime a schitului și pentru ca să rămână după dânsul o bună viețuire duhovnicească în obște, întemeiată pe rânduielile Sfinților Părinți, am zis că este nedrept ca râvna și strădaniile lui să rămână necunoscute.

Acestea sunt motivele care m-au îndemnat să scriu cartea de față, întru pomenirea celor doi părinți, Arsenie și Petroniu, cărora le-am fost fiu duhovnicesc vreme de 55 de ani.

Țin să spun că numai în condițiile de viețuire din ultimii trei ani, pe care le-am avut la o colibă de pe malul mării, aparținând de Mănăstirea Vatopedu din Muntele Athos, a fost posibil să scriu această carte.

De aceea, mulțumesc Părintelui Stareț al Mănăstirii Vatopedu, Arhiman-dritul Efrem, care a dat binecuvântare să locuiesc din martie 2015 în această căsuță. Mulțumesc și domnului Constantin Loulis din Volos, fostul guvernator al Muntelui Athos, care a mijlocit și a ajutat să pot locui aici, precum și tuturor acelor care, într-un fel sau altul, au contribuit la stabilirea mea în coliba în care viețuiesc acum, pentru că nu puteau să-mi facă un bine mai mare decât acesta!

De asemenea, mulțumesc tuturor celor ce m-au ajutat să pot edita și tipări cartea de față și celor care m-au sfătuit și îndemnat stăruitor să las mărturie scrisă despre viața celor doi părinți.

Mărturisesc că am pus mult suflet să scriu această carte, pentru a împlini o datorie de conștiință față de părinții mei duhovnicești; dar pentru că nu sunt un literat, cu siguranță că vor fi găsite lipsuri, iar în interior